

Анісімов Дмитро Олексійович,
викладач кафедри спеціальної
фізичної підготовки
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ВИКОРИСТАННЯ ДОПІНГУ ТА НАРКОТИЧНИХ РЕЧОВИН У СФЕРІ СПОРТУ

В наш час спорт високих досягнень напряму залежить від використання допінгу та наркотичних речовин. Спорт перетворюється від ідеальної концепції П'єра де Кубертена в гонку лабораторій по виготовленню еліксирів для топових спортсменів. Це стосується кожного виду спорту, починаючи від важкої атлетики для нарощування сили, до шахів для покращення мозкової діяльності.

Наразі кримінальна відповідальність за вживання допінгу в Україні відображена частково. Згідно ст. 323 Кримінального кодексу України злочинним вважається спонукання неповнолітніх до застосування допінгу. Однак вживання допінгу повнолітніми не криміналізоване.

Допінг (від англійського *dope* – наркотики). Спочатку під допінгом розумілося використання субстанції, яка штучно підвищує ефективність виступу на змаганнях. Пізніше під допінгом стали вважати введення в організм людини будь-яким шляхом речовини, чужої цьому організму, будь-якої фізіологічної субстанції в ненормальній кількості або якої-небудь речовини неприродним шляхом для того, щоб штучно і нечесно підвищити результат спортсмена під час виступу на змаганнях [1, с. 57].

Згідно огляду засобів масової інформації Міжнародний олімпійський комітет застосував санкції до 11 олімпійських спортсменів з України. З них: 8 спортсменів за використання туріноболу та по одному спортсмену за використання естенону, оксандролону та метилтестостерону.

Основна дія туріноболу, як загальноживаного препарату серед професійних спортсменів, передбачається в посиленні процесу обміну і вироблення речовин, які необхідні для побудови органічних тканин. Через це їх ще називають будівельними гормонами [2, с. 53].

Андрогенні анаболічні стероїди (ААС) до яких відноситься турінобол, скорочують час котрий необхідний для здобуття певного рівня фізичної підготовленості. Вони допомагають подолати так званий «бар'єр», котрий час від часу виникає у спортсменів високого рівня. Даний аспект, і є «забороненим яблуком» котрий в багатьох випадках, і вибирають спортсмени з великими

амбіціями, котрі бажають великих спортивних досягнень. Однак, вони не завжди можуть передбачити можливі негативні наслідки.

Синтетичні похідні тестостерону при потраплянні в організм впливають на гіпоталамус і гіпофіз, пригнічуючи виділення ними гормонів, а також викликаючи припинення вироблення тестостерону. Призводять до порушень функції серцево-судинної системи, ураження печінки, психічних порушень, безпліддя (у чоловіків), передчасного припинення росту у дітей та юнаків, розвитку зляжисних пухлин. Після виходу з організму синтетичних стероїдних препаратів природні функції організму можуть не відновитися [3, с. 43].

Згідно забороненого списку Всесвітнього антидопінгового агентства (WADA) на 2020 рік до заборонених речовин відносяться кокаїн, гашиш та марихуана, але заборона їх використання розповсюджується тільки на змагальний період. Кокаїн використовується спортсменами для зняття болювого синдрому, прискореного нарощування м'язів та підвищення витривалості.

З початку XIX ст. кокаїн давали біговим коням наряду із стрихніном для покращення витривалості. Вже тоді, спортсмени домовлялися з противником про результати змагань з метою отримання незаконного прибутку.

Згідно огляду засобів масової інформації можемо виділити наступних знаменитих спортсменів світового рівня котрі вживали кокаїн. Серед них футболісти Дієго Марадона, Адріана Муту, Пол Гаскойн; тенісисти Мартіна Хінгіс, Ден Еванс, Рішар Гаске; боксери Майк Тайсон та Тайсон Ф'юрі. І це далеко не повний список.

Наразі проблема допінгу та наркотичних речовин, як протиправного впливу на результати офіційних спортивних змагань вносить свої реалії на міжнародну арену. Вони ставлять під загрозу принцип етики, чесної гри та здоров'я спортсменів. Вважаємо, що криміналізація вживання допінгу повнолітніми та заборона Всесвітнім антидопінговим агентством вживання спортсменами наркотичних засобів не тільки на змагальний період, а й на весь час професійної кар'єри, зможуть покласти шлях на якісно новий етап розвитку спорту.

Бібліографічні посилання

1. Волюков Г.О. Аналіз практики застосування статті 323-ї Кримінального кодексу України «Спонування неповнолітніх до застосування допінгу»: деякі аспекти. *Вісник Одеської адвокатури*. № 3. 2016. С. 57-64.

2. Свистильников А.Б., Руднев С.М. Противодействие незаконному обороту сильнодействующих веществ и биологических активных добавок: проблемы и пути решение. *Проблемы правоохранительной деятельности*. №1.

2013. С. 52-57. URL: <https://cyberleninka.ru/article/n/protivodeystvie-nezakonnomu-oborotu-silnodeystvuyuschih-veschestv-i-biologicheski-aktivnyh-dobavok-problemy-i-puti-resheniya> (дата звернення 08.02.2020).

3. Гунина Л. Анаболические агенты в спорте: механизм допингового действия и побочные эффекты. *Наука в олимпийском спорте*. № 4. 2015. С. 39-48. URL: http://irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?C21COM=2&I21DBN=UJRN&P21DBN=UJRN&IMAGE_FILE_DOWNLOAD=1&Image_file_name=PDF/NOS_2015_4_6.pdf (дата звернення 08.02.2020).

Березняк Василь Сергійович,
старший викладач кафедри
кримінального права та кримінології
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ,
кандидат юридичних наук, старший
науковий співробітник

ЩОДО РОЗУМІННЯ ЗАХОДІВ ЩОДО ЗАПОБІГАННЯ НАРКОЗЛОЧИННОСТІ

На сьогодні одним із документів, що регламентує державну політику у сфері наркотиків є Стратегія державної політики щодо, наркотиків на період до 2020 року, схваленої розпорядженням Кабінету Міністрів України від 28.08.2013 року № 735.

В той же час в даній стратегії відсутнє поняття запобігання наркозлочинності, хоча і містить окремий розділ, що визначає заходи профілактики наркозлочинності та запобігання незаконному вживанню наркотиків, та боротьби з незаконним обігом наркотиків [1].

В Концепції реалізації державної політики у сфері боротьби з незаконним обігом наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів на 2002-2010 роки, схваленої розпорядженням Кабінету Міністрів України від 24.01.2002 року № 26. На відміну від Стратегії в Концепції було передбачено низку пріоритетних напрямів боротьби з незаконним обігом наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів, а саме:

1. Взаємодія з відповідними органами зарубіжних країн у сфері боротьби з незаконним обігом наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів.

2. Попередження та виявлення порушень законодавства у сфері обігу наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів, боротьба з